



# Економіка

УДК 63:37.091.212.5(083.89)

© 2024

## ГАЛУЗЕВИЙ РЕФЕРАТИВНИЙ РЕСУРС ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ НАУКОВО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ

*В.А. Вергунов<sup>1</sup>, О.В. Капралюк<sup>2</sup>*

*<sup>1</sup>доктор сільськогосподарських наук, доктор історичних наук, академік НААН*

*<sup>2</sup>кандидат сільськогосподарських наук*

*Національна наукова сільськогосподарська бібліотека*

*Національної академії аграрних наук України*

*вул. Героїв Оборони, 10, м. Київ, 03127, Україна*

*e-mail: <sup>1</sup>dnsqb\_uaan@ukr.net, <sup>2</sup>oksanakapr@ukr.net*

*ORCID: <sup>1</sup>0000-0002-5476-4845, <sup>2</sup>0000-0002-2034-8958*

Надійшла 25.06.2024

**Мета.** Розкрити особливості формування та репрезентації вторинного інформаційного ресурсу як реферативного журналу «Агропромисловий комплекс України» Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки (ННСГБ) НААН, що постійно трансформується, відображаючи основні тенденції розвитку аграрної науки. **Методи.** Використовували загальнонаукові — аналіз та синтез, класифікаційний, порівняльний та ретроспективний методи. **Результати.** Перший випуск журналу «Агропромисловий комплекс України», призначеного для реферування наукової періодики з аграрної тематики та суміжних галузей знань, вийшов у світ 1999 р. Рецензуванням рефератів займається група наукових консультантів, до якої увійшли провідні українські вчені-аграрії відповідних спеціалізацій. Впродовж свого існування видання зазнало низки змін, викликаних вимогами часу і пов'язаних насамперед із поданням матеріалу. Так, до журналу було додано три рубрики: «Історія аграрної науки» (2001), «Харчова і переробна промисловість» (2003) та «Біотехнологія» (2011). Враховуючи, що онлайн-доступ до інформаційних ресурсів через мережу інтернет є найоперативнішим, журнал з 2016 р. представлено на сайті ННСГБ НААН у рубриці «Видання» та електронному каталозі «Украгротекa». У 2021 р. з метою приєднання журналу до Міжнародної системи серіальних видань Книжкова палата ім. Івана Федорова присвоїла йому ISSN — унікальний номер, що використовується для ідентифікації видання. За роки існування журналу вийшло 98 номерів, в яких

**представлено понад 37 тис. наукових публікацій. Починаючи з № 3–4 за 2022 р. на сторінках видання подаються реферати статей про наслідки, спричинені воєнною агресією РФ проти України у сфері агропромислового комплексу. Висновки. Виокремлено можливі напрями поліпшення роботи і підвищення престижу журналу: публікація рефератів статей іноземних вчених-аграріїв, використання гіпертекстових посилань на електронні формати наукових публікацій, подання рефератів двома мовами — українською та англійською.**

**Ключові слова:** інформаційний ресурс, Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН, аграрний сектор, реферати, користувачі.

DOI: <https://doi.org/10.31073/agrovisnyk202408-09>

Із входженням України до світового інформаційного простору в умовах реформування її агропромислового комплексу (АПК) загострилася проблема розроблення й адаптованого впровадження системи інформаційного забезпечення сільськогосподарського виробництва на основі новітніх технологій. Ефективне використання аграрної науково-технічної інформації вітчизняними фахівцями наразі супроводжується складнощами, зумовленими передусім значним зростанням обсягу первинних джерел, частина з яких публікується в галузевих виданнях, а решта — в суміжних. Розв'язати це питання, а також заощадити час та зусилля, що витрачаються на пошуки необхідних даних, покликані реферативні журнали, які не лише дають можливість фахівцям, науковцям і товаровиробникам отримати оперативну та якісну інформацію, а й здійснити ретроспективний пошук галузевої науково-технічної інформації (НТІ) для проведення досліджень.

Джерельна база цієї наукової розвідки представлена працями низки вітчизняних науковців. Так, директор ННСГБ НААН В.А. Вергунов зазначає [1], що до основоположних здобутків часів державності України в питаннях інформаційно-бібліотечного забезпечення аграрної науки й агропромислового виробництва — провідного сектору економіки країни — слід віднести заснування спеціальним рішенням Президії Української академії аграрних наук України (нині Національної академії аграрних наук України) у 1999 р. при Центральній (нині Національній) науковій

сільськогосподарській бібліотеці (ННСГБ) НААН реферативного журналу «Агропромисловий комплекс України». Фахівці ННСГБ НААН Л.А. Романчук, С.Х. Поплавська, О.В. Каргіна, Л.Г. Самойлова у своїх творчих доробках акцентували увагу на тому, що Україна посіла гідне місце у світовому інформаційному просторі і в умовах реформування АПК розробляє та впроваджує системи його інформаційного забезпечення на основі найновітніших технологій, зокрема системи реферування потоку вітчизняної наукової сільськогосподарської інформації [2–5]. Вони також зазначають, що у 2005 р. Бібліотека започаткувала видання спеціальних випусків реферативного журналу за окремими галузями АПК України, зокрема «Ветеринарна медицина, «Лісівництво. Лісове господарство» і «Меліорація та водне господарство» [3]. Дослідниці акцентували увагу на функціях, які виконує вторинний документ: адресна, інформативна, індикативна, науково-комунікативна, довідкова, сигнальна, індексувальна, прогностична, а також охарактеризували джерельну базу реферативного журналу [4]. У наукових розвідках вони описали класифікацію рефератів, поданих на сторінках журналу «Агропромисловий комплекс України», зазначивши, що більшість із них належить до змішаного типу. З одного боку, їм притаманні особливості індикативних (описовий зміст і висновки первинного документа, що інколи змушує звертатися до першоджерела),

з іншого — особливості інформативних публікацій (вказано ціль і предмет досліджень, методи й умови експериментів, можливість використання результатів, рекомендації). Тобто реферати містять фактографічні дані з різних напрямів сільськогосподарської науки [5]. О.В. Капралюк, проаналізувавши подані у журналі наукові праці, зазначає, що частка прореферованих книг упродовж багатьох років становила близько 13–17%, а частка статей із періодичних і продовжуваних видань сягала 80–84% [6, 7].

Зважаючи на виклики, які наразі постали перед Україною, зокрема через розпочату рф повномасштабну війну, і загрожують продовольчій безпеці не лише нашої держави, а й багатьох інших, особливо країн Африки та Азії, питання продукування галузевого вторинного інформаційного ресурсу є особливо актуальним.

**Мета досліджень** — розкрити особливості формування та репрезентації вторинного інформаційного ресурсу як реферативного журналу «Агропромисловий комплекс України» ННСГБ НААН, що постійно трансформується, відображаючи основні тенденції розвитку аграрної науки.

**Матеріали і методи досліджень.** Застосовували загальнонаукові (аналіз і синтез), порівняльний та ретроспективний методи, що сприяло узагальненню і доповненню даних щодо формування та видання реферативного журналу «Агропромисловий комплекс України» впродовж 1999–2024 рр. Також були використані офіційні документи та опубліковані галузеві періодичні видання.

**Результати досліджень.** З метою створення національної системи реферування наукових видань аграрної галузі України, оперативного ознайомлення вчених, освітян і товаровиробників з результатами розробок та досліджень, які проводяться фахівцями науково-дослідних установ НААН та закладами вищої освіти Міністерства освіти і науки України (МОН), у ННСГБ НААН з другого півріччя 1999 р. було започатковано (Свідоцтво про державну реєстрацію

КВ 3796 від 29.04.1999 р.) видання реферативного журналу «Агропромисловий комплекс України», якому нині виповнюється 25 років.

У ННСГБ НААН був створений відділ наукового реферування, який очолила канд. екон. наук Г.Г. Хурманець і в якому працювали такі кваліфіковані виконавці, як З.П. Кирпаль, С.Х. Поплавська, Л.О. Романчук, О.М. Курилко, О.С. Мудрук, А.І. Абрамова, Н.К. Забіяко, Л.Г. Самойлова. Слід зазначити, що це була вже не перша спроба розгорнути роботу з наукового реферування. А тому є потреба зробити невеличкий екскурс в історію реферування наукової літератури у Бібліотеці. А історія стверджує: «У 1933 р. Центральна наукова сільськогосподарська бібліотека (ЦНСГБ) разом із сектором технічної пропаганди Всесоюзної академії сільськогосподарських наук випускала реферативно-бібліографічний збірник «Огляд іноземної літератури з сільського господарства». З 1933 по 1947 р. вийшли друком 52 випуски видання. До речі, до цієї роботи запрошувалися, з відповідною оплатою, провідні вчені того періоду. Підтвердження цього факту знайдено у Центральному державному архіві вищих органів влади та управління України. Наприклад, згідно з п. 2 наказу № 26 по Всеукраїнській академії сільськогосподарських наук (ВУАСГН) від 19 лютого 1935 р., тогочасний директор Бібліотеки, колишній віцепрезидент ВУАСГН О.Ф. Корнеєв підписав відповідну угоду: «...з проф. В.З. Ціліком від 1 лютого 1935 р. на роботу по технічній редакції збірника, що видавався по закордонному досвіду на суму 975 крб. на один квартал».

У виданні містилося понад 3 тис. рефератів і перекладів робіт іноземних авторів. Кожний випуск містив дві-три частини. У першій з них обов'язково друкувалися реферати. У 1935 р. в ЦНСГБ було створено бібліографічний відділ, виконувалася робота над реферативно-бібліографічним збірником «Передовий досвід у соціалістичному сільському господарстві».

Варто детальніше зупинитися на першому випуску реферативно-бібліографічного збірника, який започаткувала ЦНСГБ під егідою Народного комісаріату землеробства УРСР. Сьогодні це видання є бібліотечною рідкістю. Перший його номер побачив світ у квітні 1937 р. під загальною редакцією директора бібліотеки О.Ф. Корнєєва та за редагування О.Г. Литовченка. До речі, збірник друкувався у самій ЦНСГБ, що на той час розташовувалася у Харкові за адресою вул. К. Лібкнехта, 82, із застосуванням методу складруку. В його основу покладено написаний від руки каліграфічний текст, який, певна річ, добре відредагований і розмножений. Наклад збірника був невеликий — лише 100 примірників. Загальну спрямованість видання редактори визначили як «Рослинництво». В рубриці «Наші завдання» видавці чітко сформулювали два основних напрями своєї діяльності: «...внести плановість і систематизувати» [1, 8–10].

Повертаючись до реферативного журналу «Агропромисловий комплекс України», слід зазначити, що створенню перших його випусків передувала непроста робота з аналізу та синтезу інформації першоджерел. Фахівці ННСГБ НААН спершу звернулися до практичного й теоретичного досвіду Всесоюзного інституту наукової та технічної інформації (ВІНІТІ) створеного у 50-х роках ХХ ст. У 1999 р. цією установою вже оброблялося близько 13 тис. зарубіжних журналів з 85 країн світу, поданих 38 мовами, а до науково-аналітичної роботи було залучено майже 20 тис. позаштатних співробітників [11].

Почалася активна робота з вивчення питань теорії і методики реферування. Співробітниками відділу на вченій раді ННСГБ НААН було сформовано та затверджено Методику підготовки реферативного журналу «Агропромисловий комплекс України» [12]. У подальшому керівництво та фахівці Бібліотеки постійно намагалися покращити якість видання, тому запроваджували нові підходи та вносили структурні зміни. Зокрема, у 2009 р. та 2021 р. було оновлено Положення,

затверджене вченою радою ННСГБ НААН, що визначає порядок формування, вимоги щодо оформлення, особливості розповсюдження реферативного журналу «Агропромисловий комплекс України».

Для забезпечення якісної підготовки журналу до створеного спеціального відділу наукового реферування на початковому етапі були залучені фахівці з Українського інституту науково-технічної експертизи та інформації (УкрІНТЕІ). Варто відзначити, що засновником реферативного журналу «Агропромисловий комплекс України» разом із ННСГБ НААН став Інститут гідротехніки і меліорації (нині Інститут водних проблем і меліорації) НААН, який завдячуючи колишньому директорові академіку П.І. Коваленку завжди підтримував новітні тенденції вітчизняної науки. Велику допомогу у становленні і діяльності журналу надавав перший віцепрезидент НААН академік В.П. Ситник. Журнал містив реферати друківаних видань галузевих установ, які наприкінці ХХ — початку ХХІ ст. систематично надходили до ННСГБ НААН у кількості 25–30 тис. примірників. Упродовж усього часу існування журналу в його підготовці (редагуванні) і створенні оригінал-макета беруть участь співробітники Державного видавництва «Аграрна наука» НААН [1].

Загалом реферуванню підлягають надруковані в Україні наукові документи — першоджерела, які задовольняють трьом основним вимогам:

- за тематикою відповідають переліку агропромислових галузей знань;
- за цільовим призначенням визначаються як наукові, науково-практичні, виробничо-теоретичні, науково-методичні та науково-популярні видання;
- являють собою науковий інтерес, оскільки містять оригінальні ідеї, концепції, теорії; нові методи та засоби досліджень, важливі виробничі досягнення; фактичні дані тощо.

У першому випуску «Агропромислового комплексу України» в колонці головного редактора Президент НААН, академік М.В. Зубець зазначив: «Уперше

інформація про наукові, технічні і технологічні досягнення українських учених-аграріїв та працівників аграрної галузі буде систематизуватися й оперативно висвітлюватись у вітчизняному реферативному журналі...» [13].

Матеріал у виданні структуровано і розміщено згідно з рубриками і підрубриками класифікатора УДК: історія аграрної науки; економіка сільського господарства, організація та управління сільськогосподарським виробництвом; сільськогосподарські машини, знаряддя та інструменти; ґрунтознавство; меліорація; агротехніка; охорона природи, сталий розвиток, сільськогосподарська екологія; хвороби, шкідники та захист рослин; біотехнологія; рослинництво (загальні питання, хлібні злаки, зернові, кормові, технічні культури, садівництво, плодівництво, овочівництво, городництво, декоративні культури, квітництво); тваринництво (загальні питання, конярство, велика рогата худоба, скотарство, вівчарство, козівництво, свинарство, птахівництво, домашні кролі, хутрові звірі, бджільництво, шовківництво, рибне господарство, аквакультура); ветеринарія; харчова і переробна промисловість; лісове господарство. Загалом видання містить понад 30 рубрик [14–16].

Реферативний журнал має зручний та інформативний довідково-пошуковий апарат, складовими якого є покажчики — авторський, алфавітно-предметний і використаних видань та списки абrevіатур і скорочень. Авторський покажчик, складений в алфавітному порядку, містить прізвища всіх авторів документів, підданих реферуванню, і порядкові номери рефератів у кожному випуску журналу. Важливу роль у пошуку релевантної інформації відіграє Алфавітно-предметний покажчик, який базується на ключових словах. Покажчик використаних періодичних і продовжуваних видань інформує користувачів про джерельну базу журналу. Перелічені елементи полегшують інформаційний пошук відповідно до запитів споживачів і спрощують роботу з журналом.

Одним з основних критеріїв оцінювання реферативного ресурсу є достовірність

інформації, її значущість з наукового погляду та практична цінність. Чи відповідає інформація цим критеріям, визначає група рецензентів. Наразі вона складається з 22 науковців, серед яких 12 академіків, 4 члени-кореспонденти, 2 професори, доктор наук. Усі вони висококваліфіковані фахівці з певних напрямів сільськогосподарської науки. Вчені рецензують статті відповідно до своєї спеціалізації. Завдяки цьому видання позбавляється наукових чи інформаційних неточностей, допущених у першоджерелах. Журнал має редакційну колегію, до складу якої входять відомі українські вчені-аграрії на чолі з президентом НААН і головним редактором, академіком Я.М. Гадзалом.

За час свого існування реферативний журнал зазнавав певних трансформацій, що були викликані вимогами часу, зокрема пов'язаних з поглибленням процесів диференціації та інтеграції наукових знань. Найголовнішими серед них є, мабуть, додання трьох рубрик, а саме: «Історія аграрної науки» (№ 2, 2001), «Харчова і переробна промисловість» (№ 3, 2003) та «Біотехнологія» (№ 4, 2011).

Внаслідок військової агресії РФ стала необхідність у поданні рефератів наукових праць вітчизняних вчених, які досліджують спричинені воєнними діями наслідки, у тому числі у сфері АПК України. Починаючи з № 3–4 за 2022 р. у журналі вже опубліковано 14 рефератів з цієї тематики. Це, зокрема, реферати праць «Оцінка ризиків продовольчої безпеки України в умовах воєнного стану», «Актуальні проблеми земельних відносин в умовах воєнного стану та шляхи їх вирішення», «Вплив російської воєнної агресії на природні ресурси України: аналіз ситуації, методологія оцінювання», «Забезпечення виробництва кормів в умовах обмеженості ресурсів; епізотична ситуація в Україні в умовах воєнного стану», «Модель відтворення меліорації земель (ґрунтів), які знаходяться в зоні впливу Каховської ГЕС».

Загальновідомо, що онлайн-доступ до реферативних баз даних через глобальні

комп'ютерні мережі є найоперативнішим. Зменшення обсягів фінансування ННСГБ НААН пришвидшило процес розміщення видання на сайті установи. Так, починаючи з №1 за 2016 р. журнал представлено на сайті бібліотеки у рубриці «Видання» та в електронному каталозі «Украгротек», тож кожний бажаючий може ним скористатися. Електронна копія журналу є структурованим видавничим файлом у форматі PDF. Доступ до електронного ресурсу безкоштовний та вільний.

У 2021 р. постало питання про приєднання реферативного журналу «Агропромисловий комплекс України» до Міжнародної системи стандартної нумерації серіальних видань, його інтеграцію у структуру світового інформаційного простору, введення до міжнародного інформаційного обігу, що у сукупності дало б змогу підвищити репрезентацію видання у науково-комунікаційному просторі. З цією метою в ННСГБ НААН було підготовлено та направлено на адресу Книжкової палати ім. Івана Федорова листа з проханням присвоїти Міжнародний стандартний номер серіальних видань, і незабаром журнал отримав ISSN 2786-5223.

Наприкінці 2023 р. виникла потреба перереєструвати видання, оскільки, відповідно до Закону України «Про медіа», що визначає правові засади діяльності в Україні суб'єктів у сфері медіа, а також засади державного управління, регулювання та нагляду (контролю) у цій сфері, державне регулювання національного медіа-простору почала здійснювати Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення замість Міністерства юстиції. Тому ННСГБ НААН направила до Нацкомтелерадіо листа № 217 від 16.10.2023 щодо реєстрації періодичного видання — реферативного журналу «Агропромисловий комплекс України» у сфері онлайн-медіа. Розглянувши його, Нацрада прийняла позитивне рішення з цього питання № 1625 від 04.12.2023.

За 25 років існування журналу побачили світ 98 номерів, де відображено понад 37 тис. наукових публікацій з різних галузей аграрної науки, що стали якісною

основою для проведення досліджень та підготовки тематичних випусків реферативного журналу «Агропромисловий комплекс України», яких на сьогодні налічується понад 20. Так, у 2020 р. було підготовлено і видано спецвипуск «Механізація та електрифікація сільськогосподарства (замовник Інститут механіки та автоматики АПВ НААН), у 2021 р. — «Науково-інформаційне забезпечення АПК Чернігівської області» (замовник Носівська селекційно-дослідна станція Миронівського інституту пшениці імені В.М. Ремесла НААН), а у 2022 р. — «Наукове забезпечення інноваційного розвитку АПК Центрального регіону України» (замовник Інститут сільськогосподарства Степу НААН).

Метою підготовки і видання реферативного журналу «Агропромисловий комплекс України» та спеціальних тематичних випусків є формування систематизованого інформаційного ресурсу про науково-технічну літературу, видану галузевими науково-дослідними інститутами НААН і закладами вищої освіти МОН після проведення ними фундаментальних та прикладних досліджень. Видання виконують одне з основних завдань державної інноваційної політики — здійснюють інформаційне забезпечення суб'єктів інноваційної діяльності [17, 18].

Крім того, як зазначено у п. 3.3 документа «Бачення України: реформування та відновлення соціально-гуманітарної сфери в перспективі 2030 року», серед основних завдань, які належить виконати у науковій сфері, є створення та поширення науковими установами знань та інновацій задля розвитку економіки країни [19]. Таким чином ННСГБ НААН через формування і видання реферативного журналу та його спеціальних випусків, на сторінках яких подана аграрна науково-технічна інформація, забезпечує можливість проведення результативної інтелектуальної наукової діяльності [20] та сприяє подальшому генеруванню галузевими науково-дослідними установами НААН та закладами вищої освіти МОН нових ідей, гіпотез, концепцій, технологій тощо.

З метою популяризації досягнень галузевої науки та ознайомлення з ними наукової і виробничої спільнот реферативний журнал «Агропромисловий комплекс України» впродовж багатьох років його існування розповсюджували на всіх можливих платформах, пов'язаних із науковою сільськогосподарською тематикою. Та незважаючи на зусилля, що докладалися задля належного змістового наповнення журналу і його популяризації, видання не знайшло широкої підтримки у певному колі аграрної спільноти, що було зумовлено низкою факторів. Так, наразі в Україні з кожним роком зростають темпи поширення інтернет-технологій, що розширює можливість галузевих установ з надання користувачам вільного доступу до інформаційних ресурсів шляхом їх розміщення на власних сайтах цих закладів. Крім того, сьогоднішні реалії, на жаль, призвели до того, що ННСГБ НААН практично не отримує друкованих видань від аграрних закладів вищої освіти МОН України та науково-дослідних установ НААН, які є основою для формування реферативного журналу «Агропромисловий комплекс України». За даними Книжкової палати, у 2023 р. кількість друкованих галузевих книг та брошур становила лише 202 видання, природничо-наукових публікацій — 779, продовжуваних та періодичних видань — відповідно 61 та 145. До того ж зменшився щорічний обсяг фінансування НААН.

Слід відзначити і ту обставину, що нині українська аграрна освіта і наука через відсутність в останні десятиліття належних інвестицій не відповідають ні запитам суспільства, ні потребам економіки. Обмежений попит на результати наукових досліджень і розробок зумовлений орієнтацією національної економіки переважно на виробництво продукції з низьким рівнем переробки, а також на імпорт іноземних технологій. Навіть наукові дослідження і розробки, які здійснюються у межах грантів, не спрямовані на комерціалізацію чи впровадження у виробництво. Нерідко наукові проекти завершуються лише публікацією отриманих результатів.

На думку багатьох вітчизняних та зарубіжних фахівців, українська аграрна наука потребує перезавантаження. Українські дослідники майже не друкують свої наукові роботи у провідних міжнародних виданнях, а виступи наших науковців на міжнародних конференціях можна легко перерахувати [20–22]. Однією з можливих причин відсутності зацікавленості читачів у реферативному журналі, на нашу думку, є віддзеркалення стану речей, що відбуваються у вітчизняній науці, зокрема й аграрній. А тому існує потреба в постійному вдосконаленні механізму подання аграрної науково-технічної інформації, у тому числі й реферативної, з урахуванням новітніх тенденцій.

## Висновки

Впродовж свого існування реферативний журнал «Агропромисловий комплекс України» був і залишається ексклюзивним інформаційно-бібліографічним виданням [23], яке містить поточну аналітичну фактографію наукових пошуків і розробок представників вітчизняної аграрної науки. Він став невід'ємною частиною інформаційного забезпечення вчених, навігатором у пошуку новітніх наукових джерел, важливою ланкою в системі довідково-бібліографічного

обслуговування користувачів, засобом інтеграції та комунікації наукових напрямів, що сприяє донесенню результатів наукових розробок вітчизняних вчених до світової наукової спільноти.

Серед можливих пропозицій стосовно удосконалення журналу, на нашу думку, слід виділити в першу чергу такі. По-перше, запровадити включення до журналу рефератів закордонних вчених-аграріїв або навіть увести нову рубрику, наприклад «Зарубіжний досвід», в якій

у стислому вигляді відобразатимуться оригінальні погляди закордонних фахівців у галузі сільського господарства з метою залучення кращого світового досвіду, який так необхідний вітчизняним науковцям. По-друге, слід враховувати, що сучасного користувача вже не може задовольнити лише реферативна інформація з подальшою необхідністю звертатися до друкованого видання. Важливо створити на основі бази даних журналу повнотекстове розширення

реферативних записів (тобто гіпертекстові посилання на наявні електронні версії публікацій). Адже кінцева мета звертання читача до вторинної інформації — це отримання повних текстів документів. Важливо також подбати про подання рефератів двома мовами — українською та англійською. Проте слід наголосити, що подібні ініціативи можуть бути реалізовані за відповідного технічного та кадрового забезпечення.

**Verhunov V.<sup>1</sup>, Kapraliuk O.<sup>2</sup>**

National Scientific Agricultural Library of NAAS, 10 Heroiv Oborony Str., Kyiv, 03127, Ukraine; e-mail: <sup>1</sup>dnsbg\_uaan@ukr.net, <sup>2</sup>oksanakapr@ukr.net; ORCID: <sup>1</sup>0000-0002-5476-4845, <sup>2</sup>0000-0002-2034-8958

### **Branch reference resource as a component of the system of scientific information support for the innovative development of the agricultural industry of Ukraine**

**Goal.** To reveal the peculiarities of the formation and representation of a secondary information resource as a reference journal «Agro-industrial Complex of Ukraine» of the National Scientific Agricultural Library (NSAL) of NAAS, which is constantly transforming, reflecting the main trends in the development of agricultural science. **Methods.** General scientific (analysis and synthesis), classification, comparative, and retrospective methods were used. **Results.** The first issue of the magazine «Agro-industrial Complex of Ukraine», intended for reviewing scientific periodicals on agricultural topics and related fields of knowledge, was published in 1999. Reviewing of abstracts is done by a group of scientific consultants — leading Ukrainian agricultural scientists of relevant specializations. During its existence, the publication underwent many changes caused by the requirements of the time and primarily related to the presentation of the material. Thus, three sections were added to

the magazine: «History of Agricultural Science» (2001), «Food and Processing Industry» (2003), and «Biotechnology» (2011). Taking into account that online access to information resources through the Internet is the most efficient, since 2016 the journal was presented on the website of the NSAL in the «Publications» section, and the «Ukragroteka» electronic catalog. In 2021, to join the magazine to the International System of Serial Publications, the Book Chamber named after Ivan Fedorov assigned it an ISSN — a unique number used to identify the publication. Over the years of the magazine's existence, 98 issues were published, in which more than 37,000 scientific publications were presented. Starting with No. 3–4 for 2022, the pages of the publication contain abstracts of articles on the consequences caused by the military aggression of the Russian Federation against Ukraine in the field of the agro-industrial complex. **Conclusions.** Possible directions for improving the work and increasing the prestige of the journal are highlighted: publication of abstracts of articles by foreign agricultural scientists, use of hypertext links to electronic formats of scientific publications, and submission of abstracts in two languages — Ukrainian and English.

**Key words:** information resource, National Scientific Agricultural Library of the National Academy of Agrarian Sciences, agricultural sector, abstracts, users.

**DOI:** <https://doi.org/10.31073/agrovisnyk202408-09>

## **Бібліографія**

1. Вергунов В.А. Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН: історія та сучасність (до 100-річчя від дня заснування). Київ: Аграрна наука, 2017. 464 с.

2. Романчук Л.О. Роль пошукових елементів в оптимізації відбору інформації в рефе-

ративному журналі «Агропромисловий комплекс України». Професор С.Л. Франкфурт (1866–1954) — видатний учений-агробіолог, один із дієвих організаторів академічної науки України: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 18 листопада 2016 р.). Київ: ТОВ «Наш

формат». 2016. С. 399–401.

3. Романчук Л.А., Каргіна О.В., Самойлова Л.Г. Історія аграрної науки на сторінках реферативних видань Державної наукової сільськогосподарської бібліотеки УААН. *Історія науки і біографістика*. 2006. № 1. URL: <https://inb.dnsgb.com.ua/2006-1/06rlonsb.html>

4. Поплавська С.Х., Каргіна О.В. Реферативний журнал «Агропромисловий комплекс України» — національний галузевий ресурс. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2010. № 3. С. 43–53.

5. Поплавська С.Х., Романчук Л.О. Реферативний журнал «Агропромисловий комплекс України» — національний інформаційний продукт ЦНСГБ УААН. *Наукові сільськогосподарські бібліотеки у XXI ст.: тези доповід. наук.-практ. конф. (м. Київ, 26–27 березня 2002 р.)*. Київ: Нора-Друк, 2002. С. 64–66.

6. Капралюк О.В. Науково-інформаційне наповнення реферативного ресурсу ННСГБ НААН для забезпечення розвитку аграрної галузі. *Бюлетень Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки НААН*. Київ: ННСГБ НААН, 2014. Вип. 1. С. 227–230.

7. Капралюк О.В. Формування інформаційного ресурсу національної наукової сільськогосподарської бібліотеки НААН упродовж 60-х — початку 70-х рр. XX ст. у контексті розвитку аграрної науки та виробництва УРСР. *Історія науки і біографістика*. 2023. № 3. С. 49–70. doi: 10.31073/istnauka202303-03

8. Неліпа Г. 75-річчя Центральної наукової сільськогосподарської бібліотеки Української академії аграрних наук. *Вісник Книжкової палати*. 1996. № 6. С. 27–28.

9. Татарчук Л.С., Коваленко С.Д. Історія науково-бібліографічної діяльності Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки НААН (до 75-річчя з дня створення сектору наукової бібліографії та біографістики). *Історія науки і біографістика*. 2019. № 1. С. 238–262. URL: <https://inb.dnsgb.com.ua/2019-3/14.pdf>. doi: 10.31073/istnauka201903-14

10. Татарчук Л. Інформаційно-аналітичні сервіси — пріоритетний інноваційний напрям діяльності Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки НААН. *Вісник Книжкової палати*. 2021. № 5. С. 40–43. doi: 10.36273/2076-9555.2021.5(298)

11. Кочубей Л. До проблеми створення реферативного журналу України «Політика». *Вісник Книжкової палати*. 1997. № 7. С. 20–23.

12. Слободяник М.С., Хурманець Г.Г., Кирпаль З.П. та ін. Методика підготовки рефера-

тивного журналу «Агропромисловий комплекс України»; за ред. М.С. Слободяника. Київ, 1999.

13. Вченим, спеціалістам-аграріям, працівникам сфери інформації: вступне слово М.В. Зубця. *Агропромисловий комплекс України*. 1999. № 1. С. 2.

14. Поплавська С.Х., Романчук Л.О. Елементи пошуку необхідної інформації в РЖ «Агропромисловий комплекс України». *Історія освіти, науки, техніки в Україні*: матеріали II конф. молодих учених і спеціалістів (м. Київ, 27–28 травня 2004 р.). Київ, 2004. С. 169–171.

15. Каштанова Т.В. Інформаційно-пошукова система Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки національної академії аграрних наук України: сучасний стан. *Історія науки і біографістика*. 2022. № 3. С. 309–322. doi: 10.31073/istnauka202203-16

16. Вергунов В.А., Коломієць Н.Д. Наукометричний моніторинг і ранжування суб'єктів наукової діяльності Національної академії аграрних наук України. Київ; Вінниця: ТВОРИ, 2020. 40 с. doi: 10.5281/zenodo.12159445

17. Олексюк Б. Оптимізація управління науковою сферою: закордонний досвід та рекомендації для України. 2019. URL: [http://ucerp.org.ua/wp-content/uploads/2020/08/nauka\\_survey\\_UPD\\_FINAL.pdf](http://ucerp.org.ua/wp-content/uploads/2020/08/nauka_survey_UPD_FINAL.pdf)

18. Про інноваційну діяльність: Закон України від 4.07.2002 № 40-IV, зі змінами від 13.12.2022 № 2849-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>

19. Бурковський П., Галетій С., Головка В. та ін. Бачення України: реформування та відновлення соціально-гуманітарної сфери в перспективі 2030 року. Київ, 2023. 368 с.

20. Про науково-технічну інформацію: Закон України від 25.06.1993 № 3322-XII; зі змінами від 27.03.2014 № 1170-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12#Text>

21. Головенко М. В інноваційному морі важливо мати об'єднану команду. *Світ*. 2023. Жовтень.

22. Панасюк І. Науковий ринг, або чи перейде українська аграрна наука з аутсайдерів у лідери. *AgroPortal*. Лютий 2020 р. URL: <https://agroportal.ua/publishing/lichnyi-vzglyad/nauchnyi-ring-ili-pereidet-li-ukrainskaya-agrarnaya-nauka-iz-autsiderov-v-lidery>

23. Вергунов В.А. Стан та перспективи розвитку інноваційної діяльності в системі аграрної науки. *Передгірне та гірське землеробство і тваринництво*. 2022. Вип. 72(2). С. 100–124. doi: 10.32636/01308521.2022-(72)-2-6